

Vyjádření vedoucího diplomové práce

Marie Šefernová: Sarkofág Tomáše kardinála Špidlíka na Velehradě v širších duchovních a výtvarných souvislostech Centra Aletti v Římě

Diplomová práce Marie Šefernové je věnována novodobému sarkofágu kardinála Tomáše Špidlíka SJ v bazilice Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě, jehož výzdoba vznikla v Ateliéru liturgického umění Centra Aletti v Římě v roce 2010. Autorka práce si předsevzala nelehký úkol zasadit vznik a umístění díla do širších duchovních, historických a výtvarných souvislostí. Marie Šefernová se pravidelně účastnila konzultací, při nichž jsme diskutovali o metodologickém přístupu k dané tématice, o struktuře práce i o ikonografii výzdoby sarkofágu. Vzhledem k tomu, že využívala ve své badatelské práci i názory doposud žijících osobnosti, spojených s vytvořením náhrobku, doporučil jsem ji, aby se obeznámila s metodologií tzv. orální historie, což v úvodu práce učinila krátkým, ale výstižným exkursem.

Následně se věnovala Metodě Teologie umění (Stupně umělecké tvorby podle M.I. Rupnika), která jak sama autorka práce zdůrazňuje je klíčová pro pochopení poslání jak Ateliéru dell'Arte i pro pochopení celé komunity Centra Aletti. Tato metodologie do značné míry je ovlivněna duchovním a myšlenkovým světem kardinála Tomáše Špidlíka. Poslání této metody výstižně charakterizoval sám Marko Rupnik. „Naší snahou nemá být obraz vytvořit, ale objevit, najít, rozpoznat.“ Umělecká torba má být prostředkem k nalezení teologické metody. Tuto kapitolu považuji z odborného hlediska za velice přínosnou.

Rozsáhlou kapitolu věnovala komunitě Centra Aletti, osobnosti jejího „duchovního otce“ kardinála Tomáše Špidlíka a také jeho žáka akademického malíře Marka Ivana Rupnika, jehož tvorbu autorka práce podrobně analyzuje. U osobnosti kardinála Špidlíka se autorka práce zaměřila především na jeho názory na umění. Špidlík vždy zdůrazňoval duchovní kořeny umění. Spojení teologie a umění spatřoval především ve spiritualitě východu. Zdůrazňoval to, že umělci tvořící ikony pracují s formami platnými po celá staletí a tudíž obrazy jsou snadno srozumitelné věřícím.

Protože sarkofág kardinála Špidlíka je vyzdoben technikou mozaiky, učinila autorka práce krátký exkurs do jejího vývoje. Zde se opírá především o literaturu encyklopedickou a práce M. Kracíkové – Štorkánové. Možná že zde mohla být citována některá z prací věnovaná speciálně římským mozaikám (např. Carlo Bertelli (Hrsg.): *Die Mosaiken von der Antike bis zur Gegenwart*. Bechtermünz, Augsburg 1988).

Další exkurs pak učinila do oboru malby ikon – hlavního inspiračního zdroje Ateliéru dell'Arte. Zde projevila dobrou znalost recentní literatury. Vzpomenout zde mohla ještě knihu V.N. Lazareva: *Svět Andreje Rubleva*, kde je vynikající slovníček pojmů z oblasti ikonopisu z pera Hany Hlaváčkové.

Největší pozornost zaměřila na samotnou výzdobu sarkofágu kardinála Špidlíka. Nejprve se zamýšlí nad historií Velehradu v průběhu staletí a na vztah kardinála Špidlíka k němu. Detailně se pak zaměřila na samotný sarkofág. Právě v této kapitole využila svědectví žijících osob s využitím metody

orální historie. V úvodu kapitoly si položila několik otázek (např. proč sarkofág na Velehradě, umístění sarkofágu, ikonografii výzdoby sarkofágu, autorství ideové stránky výzdoby sarkofágu, atd.) Dle mého názoru na všechny otázky si položené, zdárně v textu práce odpověděla. Velice oceňuji podrobnou ikonografickou analýzu jednotlivých motivů zdobících sarkofág.

V práci autorka projevila výbornou znalost materiálu a recentní literatury. Oceňuji také její schopnost formální a ikonografické analýzy i přístup metodologický. Práci doprovází bohatá obrazová dokumentace.

Předloženou diplomovou práci Marie Šefernové vřele doporučuji k obhájení. Navrhuji známku výborně

V Praze, dne 6.6.2022

prof. PhDr. Ing. Jan Royt, PhD. DSc.